

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Izvješću Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Srednjoročna evaluacija programa Copernicus (2014.–2020.)

(COM(2017) 617 final)

(2018/C 237/04)

Izvjestitelj: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 18.1.2018.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	9.3.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	14.3.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	533
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	178/0/2

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) pozdravlja rezultate dosad ostvarene u okviru programa Copernicus o kojima je izvijestila Komisija. Vrlo precizni sateliti već su aktivni i dnevno šalju globalne visokokvalitetne podatke o praćenju Zemlje.

1.2. EGSO naglašava da pri procjeni rezultata programa Copernicus, osim gospodarskih, u obzir treba uzeti i socijalne aspekte i aspekte povezane s okolišem. EU se obvezao na postizanje ciljeva održivog razvoja i zahvaljujući svojoj jasnoj i vrlo ambicioznoj predanosti konferenciji COP21 jedan je od globalnih predvodnika u borbi protiv klimatskih promjena. Program Copernicus najvažniji je sustav za osiguravanje jasnih parametara i alata za mjerenje uspješnosti i postignuća, i to ne samo na razini EU-a, već i na globalnoj razini.

1.3. Program Copernicus u središtu je klimatskih promjena, sigurnosti opskrbe hranom, javnog zdravlja, upravljanja katastrofama, trgovanja ljudima, pomorske sigurnosti itd. EU je predvodnik u praćenju i pružanju preciznih podataka o klimatskim promjenama, emisijama raznih plinova, stanju poljoprivrednih i šumskih zemljišta te stanju u pomorstvu. Znanstvena zajednica bez tih podataka ne bi mogla razumjeti navedena pitanja i predlagati načine za uspješnu borbu protiv klimatskih promjena, održivu proizvodnju hrane itd.

1.4. Europski građani nemaju istinski osjećaj odgovornosti ili ponosa kad je riječ o programu Copernicus. Oni nisu svjesni njegova postojanja niti koristi koje od njega imaju, kao što često nisu svjesni europskih svemirskih programa općenito. Program i njegove aktivnosti trebaju imati veću vidljivost u masovnim medijima te biti otvoreni civilnom društvu i aktivnim građanima. EGSO smatra da je sudjelovanje civilnog društva nužno u definiranju svemirskih strategija i programa.

1.5. Eventualni forum o Copernicusu trebao bi biti otvoren predstavnicima poduzeća, potrošača i organizacija civilnog društva. Potrebno je omogućiti pristup cijelom društvu i uspostaviti istinsku **europsku svemirsku zajednicu**. EGSO izražava svoj interes i spremnost za preuzimanje aktivne uloge izravno i zajedno s nacionalnim organizacijama koje predstavljaju i koje imaju znatan potencijal za popunjavanje praznina utvrđenih u projektu EGSO-a pod nazivom „Svemir i društvo“.

1.6. Evaluacija učinkovitosti programa Copernicus ne bi se trebala temeljiti samo na gospodarskoj uspješnosti. Njegova najveća vrijednost proizlazi iz njegovih socijalnih aspekata i aspekata povezanih s okolišem. Program Copernicus neophodan je instrument u borbi protiv klimatskih promjena, održivu proizvodnju hrane za svjetsko stanovništvo, spašavanje života na moru itd. On je usluga koja se ne može kupiti od trećih strana zbog pitanja nacionalne sigurnosti i trenutačnog nedostatka sličnih kvalitetnih usluga u ostalim područjima. To predstavlja naš odgovor na navedene globalne izazove i našu spremnost da ih riješimo kao zrelo globalno društvo.

1.7. Za uspješnu upotrebu podataka iz programa Copernicus ključno je sudjelovanje MSP-ova i mikropoduzeća, novoosnovanih poduzeća te neovisnih istraživača. Iz tog sektora dolaze nove ideje i nova područja primjene. Ključno je promicati razvoj različitih inicijativa te razviti alate za krajnje korisnike, čime se stvara dodana vrijednost. Program Obzor 2020. ima važnu ulogu koju bi trebao i zadržati. Od ključne je važnosti pristup financiranju sredstvima Europske investicijske banke (EIB) i Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU).

1.8. EGSO poziva razne glavne uprave na europskoj razini te nacionalna i regionalna tijela na razini država članica da ambicioznije promiču dosljednost i usklađenost programa Copernicus, svijest o njemu te uporabu njegovih alata u svrhu javnih usluga. Podaci u okviru programa Copernicus trebali bi se utvrditi kao neovisna i nacionalna norma na europskoj razini. Eurostat bi trebao imati veću ulogu u mjerenju napretka i koristi koje proizlaze iz programa Copernicus.

1.9. Male lokalne agencije na nacionalnoj razini mogu biti dobro rješenje za širenje podataka i svijesti o programu Copernicus kao alatu na nacionalnoj razini vlasti. Uspostavom lokalnih zajednica korisnika koje uključuju MSP-ove, mikropoduzeća, novoosnovana poduzeća i neovisne istraživače, zajedno s regionalnim upravama, predstavnicima civilnog društva, obrazovnim ustanovama te neovisnim i javnim savjetodavnim službama, dijelovi društva koji izravno surađuju s programom Copernicus, kao što su poljoprivrednici, stručnjaci u području šumarstva i ekolozi, mogu pridonijeti daljnjem povećanju upotrebe podataka u okviru programa Copernicus i povećati njegovu uspješnost u skladu s nacionalnim posebnostima.

1.10. Obrazovanje o programu Copernicus od ključne je važnosti. EGSO pozdravlja posebno osmišljene programe „Copernicus Masters”, kojima se podupire nekoliko studenata s europskih sveučilišta koji pripremaju magistarski rad o programu Copernicus. EGSO poziva na uspostavu posebnog ambicioznijeg programa (uključujući svu odgovarajuću tehničku potporu odjelima u području programa Copernicus) na svim relevantnim europskim sveučilištima, školama za stručno osposobljavanje i pružateljima savjetodavnih usluga. Moguća upotreba programa Copernicus trebala bi se, kao zasebna tema, uvesti u sva povezana područja proučavanja, kao što su poljoprivredne i šumarske znanosti, inženjerstvo, okoliš, proučavanje morskog okoliša itd. Potrebno je uzeti u obzir potrebe postojećih stručnjaka, uključujući krajnje korisnike u području osposobljavanja; neovisne nacionalne i javne savjetodavne službe mogle bi osigurati posebne programe u tu svrhu.

1.11. Brz i jednostavan pristup podacima će postati moguć kada uskoro počnu funkcionirati usluge pristupa podacima i informacijama u okviru programa Copernicus (DIAS). Time će se riješiti neka ključna pitanja koja su se pojavila u vezi s vremenom potrebnim za preuzimanje podataka u okviru programa Copernicus. EGSO također poziva na ubrzanje usklađivanja i potpune dostupnosti *in situ* podataka, a ta su pitanja regulirana nacionalnim zakonodavstvom. Standardizacija i interoperabilnost preduvjeti su potpunog uspjeha programa Copernicus.

1.12. Osposobljavanje kvalificiranih inženjera i tehničara, otvaranje novih radnih mjesta i stvaranje novih profesionalnih vještina povezanih s razvojem aplikacija prioritet su EU-a kad je riječ o uspostavi održivog i društveno korisnog gospodarstva.

1.13. EGSO se nada da će se prednost dati europskim lansirnim sustavima u cilju ostvarivanja važnih rezultata i njihove kvalitete. Europska izvrsnost trebala bi se nagraditi dugoročnim ugovorima na temelju uspješnih lansiranja, točnosti u provedbi programa i poštovanja rokova te fleksibilnosti upotrebe novih lansirnih sustava Ariane 6 i Vega C. EGSO se ne slaže s protekcionističkim politikama, ali istodobno smatra da je europsku industriju potrebno zaštititi od nepoštenih praksi načelom uzajamnosti.

1.14. Posebnu pozornost potrebno obratiti širenju mogućnosti koje se ovdje otvaraju na područje poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, i to s pomoću ciljanih programa za podizanje razine svijesti i programa informiranja namijenjenih operaterima u sektoru. Uštede energije te uštede gnojiva i pesticida mogu pridonijeti znatnom povećanju i poboljšanju poljoprivredne proizvodnje i očuvanja vode. EGSO smatra da je potrebno osnažiti program Globalnog praćenja okoliša i sigurnosti (GMES) za Afriku, koji je već ostvario izvrsne rezultate, te ga proširiti i na ostala područja u razvoju.

1.15. EGSO pozdravlja model upravljanja koji se koristi u programu Copernicus, osobito uspostavu foruma korisnika, koji bi trebao biti otvoren predstavnicima operatera, istraživačima i civilnom društvu. U sljedećoj uredbi o programu Copernicus potrebno je potvrditi postojeći model raspodjele odgovornosti prema vještinama u kojemu se tehnička odgovornost za svemirsku komponentu, povjerena Europskoj svemirskoj agenciji (ESA), razlikuje od odgovornosti za usluge, povjerene „tijelima kojima su povjerene zadaće”.

1.16. Usporedno s poboljšanjem kvalitete pristupa i podataka, potrebno je ubrzati potpuno uvođenje širokopojasne veze u Europi, osobito u ruralnim i perifernim područjima, koja privatni operateri često previde. Učinkovita provedba strategije jedinstvenog digitalnog tržišta ključna je za maksimalno iskorištavanje mogućnosti programa Copernicus. EGSO u cijelosti podupire tu inicijativu Europske komisije te poziva Europski parlament i Vijeće da ubrzaju pregovore o konačnom odobrenju mjera o kojima se još raspravlja.

1.17. Prioritet su zaštita podataka od sve češćih napada te opasnost koja svemirskoj infrastrukturi prijete od svemirskog otpada. EGSO preporučuje jačanje sigurnosnih zaštitnih mjera i ubrzanje programa namijenjenih uklanjanju svemirskog otpada i satelita koji više nisu operativni⁽¹⁾. Europska komisija trebala bi intenzivirati napore kako bi postigla važan međunarodni sporazum.

1.18. EGSO se zalaže za veće sudjelovanje financijskog sustava i ulagača u svemirskim aktivnostima, koji bi širu javnost mogli uključiti izdavanjem posebnih „svemirskih obveznica”. Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na financiranje malih i srednjih poduzeća te novoosnovanih poduzeća koja se bave uvođenjem usluga i inovativnih aplikacija. Nedavnim sporazumima o ublažavanju posljedica globalnog zagrijavanja otvara se mogućnost novih gospodarskih aktivnosti povezanih s praćenjem emisija.

1.19. EGSO također preporučuje zadržavanje i moguće povećanje postojećeg financiranja programa Copernicus koji ne samo da potiče rast i razvoj već i jamči autonomiju i neovisnost Europe u upravljanju vlastitim područjem i sigurnošću te potiče inovacije, istraživanja i održivi razvoj.

2. Komunikacija Komisije

2.1. Svemirska komponenta programa za razdoblje od travnja 2014. do travnja 2017. u skladu je s predviđanjima, s izuzetkom kašnjenja od oko 10 mjeseci u lansiranju satelita Sentinel 2 B zbog problema s ruskim lansirnim sustavom Rockot. Kako bi se smanjila kašnjenja, Sentinel 2 B lansiran je u orbitu s pomoću lansirnog sustava Vega, koji je razvila ASI (talijanska svemirska agencija) u suradnji s ESA-om.

2.2. U ožujku 2017. pet satelita u orbiti slalo je ukupno 12 TB podataka dnevno, što je bilo znatno iznad očekivanja, kao i broj registriranih korisnika stranice za besplatnu distribuciju podataka, koji je s očekivanih 50 000 porastao na 85 000⁽²⁾.

2.3. Sentinel 5P uspješno je lansiran 13. listopada 2017. u cilju svakodnevnog pružanja podataka o sastavu naše atmosfere, praćenju stakleničkih plinova, ozonskom omotaču, sumpornom dioksidu i formaldehidu te vulkanskom pepelu i ugljičnom monoksidu.

2.4. Program Copernicus od samog početka ostvaruje koristi od suradnje s ostalim „dodatnim misijama”, koje su ključne za osiguranje podataka najveće razlučivosti, koju program Copernicus ne može jamčiti. Te su misije omogućile pokretanje projekta prije lansiranja prvog satelita Sentinel. Uz podatke dobivene iz „usporednih” misija, upotrebljavaju se i uspoređuju podaci iz kopnenih, morskih ili zračnih *in situ* senzora. Općepriznata točnost podataka iz programa Copernicus temelji se upravo na potvrđivanju podataka koji se unakrsno provjeravaju u odnosu na podatke dobivene iz *in situ* senzora.

2.5. Program Copernicus od samog je početka osmišljen kao usluga usmjerena na korisnike i temeljena na njihovim potrebama. Na tom pristupu, zajedno s otvorenom i besplatnom upotrebom podataka, temelji se njegov rastući uspjeh među korisnicima usluga i operaterima.

2.6. Programom Copernicus upravlja se na temelju nadležnosti.

2.6.1. Zadaće koordinacije i provedbe svemirske komponente delegirane su Europskoj svemirskoj agenciji (ESA) i djelomično Europskoj organizaciji za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSAT).

2.6.2. Usluge su delegirane Zajedničkom istraživačkom centru (JRC), Europskoj agenciji za okoliš (EEA), Europskom centru za srednjoročne vremenske prognoze (ECMWF), organizaciji Mercator Océan, Agenciji za europsku graničnu i obalnu stražu (FRONTEX), Europskoj agenciji za pomorsku sigurnost (EMSA) i Satelitskom centru EU-a. Usklađenošću programa Copernicus sa standardima za programe geoprostornih podataka INSPIRE osigurava se učinkovita upotreba svih dostupnih izvora podataka.

⁽¹⁾ SL C 327, 12.11.2013., str. 38.

⁽²⁾ Na dan 17. siječnja 2018. zabilježeno je ukupno 118 000 registriranih korisnika.

2.7. Komisija pozitivno ocjenjuje dosad ostvarene rezultate, usklađenost s proračunskim procjenama, rast korisničke potražnje te suradnju s institucijama i tijelima koje doprinose upravljanju uslugama.

2.8. Odbor programa Copernicus, koji čine predstavnici država članica, i forum korisnika surađuju s Komisijom u općem upravljanju programom.

2.9. Izvrsni rezultati ostvareni su u području komunikacije i širenja mogućnosti koje se nude u okviru programa Copernicus, uz posebne programe kao što su Copernicus Relays i Copernicus Academy, koji su zaduženi za podizanje razine svijesti, a djeluju i kao lokalne službe za korisničku podršku.

2.10. Komisija je zajedno s ESA-om organizirala godišnje natjecanje Copernicus Masters, usmjereno na poticanje inovacija. Program Copernicus za novoosnovana poduzeća uključuje i Copernicus Accelerator (program podučavanja za novoosnovana poduzeća) predstojeći hakaton (40 hakatona u dvije godine) te inkubacijski program programa Copernicus, kojime se u razdoblju od tri godine financijski podupire 60 novoosnovanih poduzeća.

2.11. Budući su prioriteti Komisije:

- iskorištavanje gospodarskog potencijala programa Copernicus pretvaranjem pruženih podataka u inovativne proizvode i usluge;
- osiguravanje buduće stabilnosti programa te besplatnog, potpunog i otvorenog pristupa podacima;
- potpuna provedba Svemirske strategije za Europu radi odgovaranja na izazove klimatskih promjena i održivog razvoja te praćenja emisija CO₂ i drugih stakleničkih plinova, upotrebe zemljišta i šumarstva i promjena na Arktiku;
- unapređenje sigurnosti koja se može zajamčiti programom Copernicus s pomoću kontrole granica i pomorskog nadzora.

3. Opće napomene

3.1. EGSO pozdravlja rezultate dosad ostvarene u okviru programa Copernicus o kojima je izvjestila Komisija. EGSO stalno podupire europsku svemirsku politiku u cjelini, osobito dva velika programa Galileo i Copernicus, a njegova se prethodna mišljenja o toj temi ⁽³⁾ uvelike odražavaju u Komunikaciji Komisije.

3.2. EGSO smatra da su glavni ciljevi programa postignuti, a u nekim područjima i nadmašeni.

3.3. Zbog količine i kvalitete podataka koji se svakodnevno prikupljaju s pomoću satelita Copernicus je postao jedan od vodećih svjetskih proizvođača podataka i time osigurao neovisnost Europske unije u nadzoru njezina područja, istodobno pružajući točne i besplatne podatke ostalim dijelovima svijeta. Njegov neočekivani uspjeh prouzročio je nekoliko teškoća u upravljanju protokom podataka. EGSO preporučuje brzo i učinkovito unapređenje čvorišta s otvorenim pristupom te ispunjavanje zahtjeva za preuzimanje velike količine podataka velikom brzinom.

3.4. Predstojećom primjenom sustava DIAS trebao bi se osigurati jednostavan pristup i, zajedno sa sustavom CORDA (čvor za pristup referentnim podacima programa Copernicus), korisnicima pružiti jasno poboljšanje u pogledu količine i kvalitete dostupnih podataka. Same podatke trebalo bi procijeniti u odnosu na prisutnost oblaka jer se veliki dio postojećih podataka nije mogao upotrijebiti zbog naoblake. To bi znatno smanjilo troškove vođenja i amortizacije sustava DIAS.

3.5. EGSO naglašava da pri procjeni rezultata programa Copernicus, osim gospodarskih, u obzir treba uzeti i socijalne aspekte i aspekte povezane s okolišem. EU se obvezao na postizanje ciljeva održivog razvoja i zahvaljujući svojoj jasnoj i vrlo ambicioznoj predanosti konferenciji COP21 jedan je od globalnih predvodnika u borbi protiv klimatskih promjena. Program Copernicus najvažniji je sustav za osiguravanje jasnih parametara i alata za mjerenje uspješnosti i postignuća, i to ne samo na razini EU-a, već i na globalnoj razini.

⁽³⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE) (SL C 221, 8.9.2005., str. 33.); Europski program za promatranje Zemlje (GMES) (SL C 339, 14.12.2010., str. 14.); Svemirska komponenta GMES-a (SL C 44, 11.2.2011., str. 153.); Europski program za praćenje Zemlje (GMES) (SL C 299, 4.10.2012., str. 72.); Program Copernicus (SL C 67, 6.3.2014., str. 88.); Svemirska strategija za Europu (SL C 209 30.6.2017., str. 15.).

3.6. Unatoč hvalevrijednim inicijativama Komisije i delegiranih agencija za pružanje usluga, ne postoji primjerena i koordinirana politika za informiranje javnosti o koristima koje proizlaze iz informacija dobivenih u okviru programa Copernicus pa stoga „stotine milijuna europskih građana nije svjesno koristi koje im svemir pruža”. EGSO je više puta pozvao na uspostavu velikog portala za pitanja svemira posvećenog europskim svemirskim politikama u cjelini. To bi trebao biti prvi korak prema uspostavi **europske svemirske zajednice** po uzoru na pozitivna iskustva Europske zajednice za ugljen i čelik i njezin model upravljanja, koji je pridonio uspostavi Europske zajednice.

3.7. Jedan od prioriteta europske svemirske strategije jest poticati rad i održivi rast. Pristup iskustvu i poznavanju tržišta kojim raspolažu gospodarski subjekti, inovativna novoosnovana poduzeća te stručnjaci za obradu podataka i stvaranje novih aplikacija može pridonijeti brzom razvoju načina za upotrebu podataka koji se svakodnevno proizvode, što bi moglo izuzetno pozitivno djelovati na gospodarstvo, okoliš i društvo.

3.8. Upravljanje programom Copernicus ocjenjuje se pozitivnim, a Komisiji i uključenim agencijama dodijeljene su jasne odgovornosti. U sljedećoj uredbi o programu Copernicus potrebno je zadržati tu ravnotežu te odgovornost za koordinaciju svemirske komponente ponovno dodijeliti ESA-i, a odgovornost za upravljanje uslugama „tijelima kojima su povjerene zadaće”.

3.9. Razvoj svemirskih usluga ključan je za razvoj digitalnih usluga namijenjenih pojedincima i poduzećima. Usluge programa Copernicus imaju brojne praktične primjene u svakodnevnom životu: na primjer, zahvaljujući satelitskom nadzoru zemljišta poljoprivredna gospodarstva u Austriji poboljšala su prinose za 26 %; u Nizozemskoj je isti sustav pridonio smanjenju troškova bušenja radi dobivanja ugljikovodika te smanjenju s time povezanog prijevoza i logistike; u nekoliko europskih gradova točnost mjerenja onečišćenja zraka povećana je za 60 % uz istodobno smanjenje troškova⁽⁴⁾.

3.10. EGSO poziva na ubrzanje uvođenja širokopojasne veze u Europi, osobito u ruralnim i perifernim područjima, kako je odobreno u strategiji za jedinstveno digitalno tržište.

3.11. EGSO poziva Komisiju da se osobito snažno obveže na širenje vještina i novih radnih mjesta. Europskim programima trebala bi se poduprijeti uspostava tečajeva za strukovno osposobljavanje. Širenjem precizne poljoprivrede ostvarit će se bolji prinosi tako što će se uštedjeti voda, gnojivo i pesticidi. Poljoprivreda 4.0 ostvarit će znatne koristi od mogućnosti upotrebe podataka o promatranju zemljišta i njihovog kombiniranja s geolozijskim podacima i ostalim već dostupnim tehnologijama. Stvorit će se nova zanimanja, kao što su teritorijalni analitičar, kibragronom i stručnjak za razvoj aplikacija usmjerenih na ublažavanje klimatskih promjena.

3.12. Velik problem za brz razvoj mogućnosti koje se nude u okviru europskih svemirskih programa jest financiranje, osobito za MSP-ove i novoosnovana poduzeća.

3.13. Važan problem jesu i kibersigurnost, privatnost te sigurnost svemirske infrastrukture. Svakodnevni život sve više ovisi o primjeni podataka iz svemira. EGSO preporučuje osnaživanje sigurnosnih zaštitnih mjera i ubrzanje programa namijenjenih uklanjanju svemirskog otpada i satelita koji više nisu operativni⁽⁵⁾. Radi sigurnosti infrastrukture, EU bi trebao promicati postizanje važnog međunarodnog sporazuma.

3.14. Pružanje pristupa treba biti nova misao vodilja usmjerena na javna tijela i privatni sektor kako bi se osiguralo učinkovito sudjelovanje civilnog društva. Raspršenost informacija među raznim javnim i privatnim operaterima odvraća prvenstveno MSP-ove od ozbiljnog sudjelovanja u razvoju mogućih primjena sustava.

3.15. EGSO pozdravlja zaključke Europskog vijeća od 1. prosinca 2017., koji se velikim dijelom podudaraju s pitanjima koje Odbor dugo ističe, a to su: uključenost privatnih dionika i obveza pružanja cjelovitih informacija, dugoročna vizija s dostatnim financijskim resursima, razvoj i podržavanje inovativnih poduzeća, veća neovisnost Unije i njezino vodstvo u području svemirskih politika (što tradicionalni i novi konkurenti trenutačno dovode u pitanje) pristup usmjeren na korisnike pod nevojnim nadzorom i upravljanjem u okviru programa Copernicus te daljnje djelovanje besplatnog, otvorenog i pristupačnog sustava.

⁽⁴⁾ Društveni i gospodarski utjecaj Copernicusa u EU-u po sektorima.

⁽⁵⁾ SL C 327, 12.11.2013., str. 38.

3.16. Komisija je u nedavnoj studiji procijenila da će koristi koje proizlaze iz programa Copernicus iznositi od 67 do 131 milijardu EUR za razdoblje 2017. – 2035. Nastavkom programa nakon 2021. ostvarit će se dobit s faktorima od 11 do 21 te pridonijeti stvaranju 4 000 visokokvalificiranih radnih mjesta godišnje.

3.17. EGSO ističe važnost programa Globalnog praćenja okoliša i sigurnosti (GMES) za Afriku i uspjeh nedavnih sporazuma o suradnji između EU-a i Komisije Afričke unije. Prijenos vrlo korisnih podataka i tehnologija temeljenih na Copernicusu za upravljanje zemljištem, pronalaženje i održavanje vodnih resursa te poboljšanje poljoprivrednih prinosa treba biti ključna značajka sve većih obveza koje EU preuzima prema Africi i zemljama u razvoju.

4. Posebne napomene

4.1. EGSO potvrđuje svoju spremnost na sudjelovanje u inicijativama za potporu i širenje u cilju informiranja civilnog društva o socioekonomskom potencijalu i koristima sustava Copernicus, kao što je to bio slučaj s projektom „Svemir i društvo”, koji namjerava i dalje provoditi. Okupljanje nadležnih tijela, agencija, javnih i privatnih poduzeća za pružanje usluga te civilnog društva ključno je za izvanredan uspjeh koji se očekuje od primjena proizašlih iz strateških projekata kao što su Galileo i, prije svega, Copernicus.

4.2. EGSO dijeli zabrinutost Komisije u pogledu slabe uključenosti „nesvemirskih” korisnika. Taj aspekt zahtijeva znatno veću pozornost od dosadašnje. Pozitivno iskustvo Agencije za europski globalni navigacijski sustav (GSA) može se ponoviti s programom Copernicus tako što će se jednom tijelu dodijeliti odgovornost za informacije i mogućnosti koje se nude kroz razne usluge u okviru programa Copernicus. Nova agencija mogla bi biti jedno od rješenja.

4.3. EGSO smatra da se jedan od najvećih uspjeha programa Copernicus temelji na njegovu podrijetlu kao programu usmjerenom na korisnike, a osobito cijeni njegov uključivi model upravljanja. To je prvi put da je u nekom strateškom programu Unije zajednica korisnika uključena putem foruma korisnika u strateško odlučivanje zajedno s državama članicama. EGSO predlaže da se u forum trajno uključe i privatni korisnici, koje će odabrati njihova europska udruženja, zajedno s korisnicima koje su imenovala države članice. EGSO izražava spremnost na sudjelovanje u forumu. Forumi korisnika trebali bi biti što šire otvoreni prema sudjelovanju civilnog društva i na nacionalnoj razini.

4.4. Neki od problema koji je potrebno brzo riješiti jesu standardizacija i interoperabilnost *in situ* podataka. Ti problemi proizlaze iz različitih primjena Direktive INSPIRE⁽⁶⁾ i neusklađenog zakonodavstva na nacionalnoj razini. EGSO preporučuje da se Komisija i države članice obvežu na brzo usklađivanje jezičnih aspekata i postupaka u cilju osiguravanja potpune, učinkovite i besplatne upotrebe podataka.

4.5. EGSO smatra da je sudjelovanje privatnih ulagača, europskog i međunarodnog financijskog sustava te investicijskih fondova od ključne važnosti. Jedno od dobrih rješenja moglo bi biti uvođenje „svemirskih obveznica” za razne svemirske projekte, uključujući i projekte u zemljama u razvoju. Te bi obveznice bile osigurane jamstvima koja mogu pružiti europske bankovne institucije poput EIB-a ili međunarodne institucije poput Međunarodne banke za obnovu i razvoj.

4.6. EGSO smatra da je potrebno primijeniti načelo uzajamnosti s trećim zemljama, osobito u pogledu primjene lansirnih sustava. Potrebno je dati prednost europskim lansirnim sustavima, koji unapređuju ponudu predstojećim lansiranjem lansirnih sustava Ariane 6 i Vega C, koji su rezultat europske suradnje. Riječ je o fleksibilnim nosačima, kojima se upotpunjuje niz dostupnih mogućnosti. Lansirni sustav Ariane 5, koji je aktivan od 1996. i bilježi 82 uspješna lansiranja, bit će operativan do 2023. te je odabran kao nosač teleskopa James Webb, nasljednika teleskopa Hubble. Međunarodno tržište izrazito je konkurentno, a neka poduzeća u konkurentskim zemljama s protekcionističkim politikama predlažu dampinške cijene kako bi sljedećih godina osigurala narudžbe.

4.7. Pored gospodarskih i socijalnih aktivnosti, EGSO izuzetno važnim smatra i borbu protiv trgovanja ljudima, spašavanje migranata u iznimno opasnim situacijama i osiguravanje granica EU-a poduzimanjem učinkovitih mjera za borbu protiv terorizma koji velikim dijelom potječe iz ratom razorenih regija na Bliskom istoku. Sigurnost i obrana državnog područja odgovor su na veće zahtjeve europskih građana.

Bruxelles, 14. ožujka 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ Direktiva INSPIRE.